

ПІДХОДИ ДО ТВОРЧОГО ВТІЛЕННЯ ІДЕЇ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ПЕДАГОГІКИ В ПІДГОТОВКУ ВЧИТЕЛЯ

Правова аксіологія є теоретичною базою формування в учнівській молоді відповідального і поважного ставлення до права як фундаментальної цінності. Проведений компонентно-структурний аналіз феномену “правова свідомість особистості майбутнього вчителя” засвідчив, що правова свідомість виступає як результат відображення чинних у суспільстві законів правового порядку, різновиду правової діяльності держави, її органів, правової поведінки громадян та інших осіб. Як якість особистості, правосвідомість є результатом її ознайомлення з чинним правом і практикою його реалізації. Суттєвими елементами правової свідомості педагога виступають: знання права, правові переконання, уявлення про правові явища, суб’єктивні вимоги до права, ставлення до права через поведінкові установки.

Правова свідомість майбутнього вчителя – це складна, інтегративна особистісно-професійна якість, яка є сплавом знань права, уявлень про правові явища, правових переконань і суб’єктивних вимог до права, що характеризує ставлення до правової дійсності та визначає його готовність до громадсько-педагогічної діяльності ціннісно-правового характеру.

Враховуючи доробок науковців (Глазачев С., Ільїн В., Машкіна Л., Моляко В., Сластьонін В.) щодо вивчення теоретико-методологічних аспектів модельного підходу, видалось за можливе розробити теоретичну модель соціально-педагогічної системи формування позитивної правової свідомості студентів в умовах педагогічного коледжу. Означена модель розглядалась як своєрідне джерело набуття педагогічної інформації про процес, що досліджується, та соціально-педагогічні умови, які забезпечують його позитивну динаміку. Вищезазначене дозволило визначити рівневу характеристику правової свідомості студентів педагогічного коледжу. Критеріями виступили: змістовий, що включає знання права та правові переконання, емоційно-оцінний, що віддзеркалює ставлення особистості до всього правового крізь призму поведінкових установок, діяльнісно-функціональний, тобто готовність до ціннісно-правової діяльності громадсько-педагогічного характеру.

За матеріалами констатуючого етапу експерименту було встановлено, що у студентів як експериментальних, так і контрольних груп домінує “низький” та “середній” рівні сформованості позитивної правової свідомості (відповідно 78,3 % і 79,5 %). З метою більш прицільного впливу на процес, що вивчався, було впроваджено дві моделі формуючого експерименту – “діяльнісно-орієнтовану” і “функціональну”. Домінуючою ідеєю першої виступало спрямування вузівського навчання студентів на те, щоб майбутній учитель став суб’єктом щонайменше таких видів діяльності: педагогічної, інноваційної, колективного самоврядування, саморозвитку; в контексті функціональної моделі формуючого експерименту домінувало намагання забезпечити майбутнього фахівця професійно значущими знаннями, вміннями та навичками без пріоритетності їхньої інтеграції у період педагогічної практики. Зміст експериментальної роботи було узгоджено з розробленою моделлю, що відбиває процес, який вивчається. Педагогічна технологія втілення експериментальної системи віддзеркалювала підходи

до творчої реалізації ідеї особистісно-орієнтованої педагогіки.

Соціально-педагогічними умовами, сукупність яких є необхідною і достатньою для результативного формування позитивної правової свідомості студентів педагогічного коледжу є: збагачення духовності студентів шляхом стимулювання ціннісно-правової мотивації навчання та громадсько-педагогічної діяльності; усвідомлення особистістю цінностей права на рівні переконань через включення у діяльність, спрямовану на розв'язання соціально і професійно значущих правових регіональних проблем; організація позитивного спілкування правознавчої спрямованості в підсистемах "студент – студент", "студент – вузівський викладач", "студент – шкільний педагог", "студент – учень", орієнтація на саморозвиток майбутнього вчителя у процесі виховання його соціально-правової відповідальності.

У результаті проведеного формуючого етапу експерименту доведено безперечні переваги його діяльнісно-орієнтованої моделі. Зафіксовано і експериментальним шляхом засвідчено порівняльну ефективність розробленої системи на тлі традиційної, що здебільшого функціонує у вітчизняних педагогічних коледжах. Зокрема, встановлено таку динаміку рівнів сформованості позитивної правової свідомості студентів експериментальних груп: високий 12,2 % (у контрольних 9,3 %), вищий за середній – 45,9 % (відповідно 21,3 %), середній – 28,4 % (відповідно 46,7 %), низький – 13,5 % (у контрольних 22,7 %).

Перспективи дослідження проблеми ми пов'язуємо з більш глибоким вивченням механізму формування позитивної правової свідомості студентів вищої педагогічної школи третього і четвертого рівнів акредитації. Потребує спеціального дослідження роль самовиховання особистості фахівця в піднесенні його правової культури.